1846 OCH 1946.

FEERISKT LUSTSPEL I TVÅ AKTER OCH FYRA TABLÅER

AF

AUGUST BLANCHE.

Uppfördt första gången på teatern å Kungl. Djurgården d. 29 juni 1846.

Tredje upplagan.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris 50 öre.

1846 OCH 1946.

FEERISKT LUSTSPEL I TVÅ AKTER OCH FYRA TABLÅER

AF

AUGUST BLANCHE.

Uppfördt första gången på teatern å Kungl. Djurgården den 29 juni 1846.

TREDJE UPPLAGAN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.

PERSONER:

SANNINGENS GUDINNA.

OLOF BAUTASTENIUS, antiqvitetssamlare.

HILDUR, hans dotter.

ÄNGELVINGE, kungl. hofpredikant.

ADELMARK, läkare.

Fru SNABBELIND, hushållerska hos Bautastenius.

BAUTASTENIUS den yngre.

TRÄDGÅRDSARBETARE. EN RÖFVARE. EN GATSOPARE. EN PORTVAKT. MARTIALA. HENNES MAN. JUANNA. EN OGIFT MAN. SOCKER-SKORPONIUS. EN KINES. EN VESTGÖTE. FOLK.

Första akten.

Ett mindre rum hos Bautastenius med fond- och sidodörrar samt prydt med diverse antika bilder och urnor. Mellersta delen af fonden betäckes af ett blått förhänge.

Första scenen.

ADELMARK. HILDUR.

ADELMARK. Ja, Hildur, våra förhoppningar försvinna allt mer och mer. När jag hos din far anhöll om din hand och förklarade, att icke blott min, utan äfven hans enda barns lycka berodde deraf, räckte han mig till svar ett gipshufvud med sönderslagen näsa och ville jag skulle medgifva, att det var tusen år gammalt.

HILDUR. Och du?

ADELMARK. Jag kunde inte styrka honom i ett vurmeri, som slutligen skall göra honom galen. Jag sade honom derför helt öppet, att någon bedragare lurat på honom den der bysten liksom mycket annat.

HILDUR. Hur oförsigtigt!

ADELMARK. Jag kan inte med tålamod åse, hur hela verlden drifver gyckel med honom. Inte längre se'n än i går köpte han ju af en äfventyrare för ganska högt pris den der klumpiga stenbilden (*går till fonden och drager åt sidan förhänget, så att man ser en grof stenbild*) tror fullt och fast, att den blifvit förd till Sverige af högtsalig Odin, och påstår, att den der figuren, som någon stenhuggare i Stockholm helt säkert har på sitt samvete, bestämdt lemnar vittnesbörd om asarnes kultur i skön konst. Han har fått i sitt hufvud, att en vikingaborg fordom stått på denna tomt, och derför liknar nu hela den vackra trädgården en sandgrop, hvari dagligen en mängd arbetare gräfva efter gamla fynd och minnesmärken. Hela våningen är förvandlad till

förrådsrum för allt möjligt skräp. Tro mig, min Hildur, det slutas aldrig väl på det sättet.

HILDUR. Det tror äfven jag; men du hade väl åtminstone för denna enda gång kunnat gå in på hans ideer, — du har nu förstört alltsammans.

ADELMARK. Jag kan inte vara en bedragare. Jag kan inte hjelpa en feberpatient att kasta sig ut genom fönstret.

HILDUR. Men det anstår inte heller en förståndig menniska att rasa mot en feberpatient, och allraminst en läkare. Med mildhet och skonsamhet måste han behandlas, och ett litet medgifvande å din sida hade...

ADELMARK. Ja, jag märker, att jag är misshaglig och motbjudande i allas ögon. Det återstod bara, att äfven du... Nå, välan, jag är en öfverflödig person på detta ställe. — Jag visste det redan förut... jag vet till och med, att jag har èn lyckligare rival, som — men det är detsamma — farväl!

HILDUR. Farväl, min herre!

ADELMARK. Farväl, min nådiga! (*Bockar sig och går till dörren, men stannar der och ser sig om.*) Farväl! Jag går för sista gången. (*Går ut, men återvänder genast.*) Jag går, för att aldrig återkomma mer! (*Tager i dörren, men stannar och vänder om.*) Vid Gud! — Jag hade dock förtjent ett enda afskedsord!

HILDUR (*som satt sig på en stol*). Ett afskedsord? Jag trodde ni redan hade gått.

ADELMARK (*framträder hastigt*). Det är omenskligt att behandla mig med en sådan köld.

HILDUR. Jag kan inte hjelpa en feberpatient att kasta sig ut genom fönstret.

ADELMARK (*fattar Hildurs hand*). Hildur, förlåt mig! Den som älskar är ofta nog en större galning än den som samlar antiqviteter. Var inte längre ond på mig, om du inte vill se mig dö af förtviflan!

HILDUR (*uppstiger*). Åh nej! Inte passar det en stackars flicka att vara ond. En karl älskar, och likväl gör han allt i verlden för att plåga den han älskar. — Ju mer butter och tråkig han ser ut, desto mer älskvärd tror han sig vara. Hela dagen plågar han oss med sin svartsjuka, med förebråelser, nycker, deklamationer och Gud vet icke allt. För att riktigt förtjusa oss, förklarar han sig ledsen vid lifvet och vill kasta sig i dödens armar, den stackars men-

niskan; men tro mig, han dör inte förrän han dödat oss tusen gånger. Som jag nu inte har lust att dö på det sättet, så får jag den äran rekommendera mig! (*Nalkas ena sidodörren.*)

ADELMARK (*följer henne*). Hildur!

HILDUR. Jag återskänker er derför lifvet och, för att rätt kunna begagna det, äfven friheten. — Adjö, min herre! (*Går in i sidorummet.*)

ADELMARK (*söker läsa upp dörren*). Hildur, är detta ett skämt, så är det förskräckligt! Nå väl! Rigla era dörrar, mamsell! Men icke skall det behöfvas mer, åtminstone för min skull, det lofvar jag heligt! Farväl! (*Går häftigt åt fonden.*)

HILDUR (*utkommer*). Fredrik! (*Öppnar sin famn emot honom.*)

ADELMARK (*skyndar tillbaka och faller på knä*). Hildur! Din far må gerna tro på sina antiqviteter, bara jag får tro på dig!

HILDUR. Det sönderslagna gipshufvudet är således tusen år?

ADELMARK. Det är två tusen.

HILDUR. Stenbilden derborta har kommit hit med salig Odin?

ADELMARK. Nej, den har kommit med syndafloden.

HILDUR (*reser upp honom*). Åh nej, min vän, du får hvarken medgifva det ena eller det andra. — Jag tycker mycket om, att du vill gå in på alla galenskaper för min skull, men jag vill inte att du skall göra det. Sanningen segrar ändå alltid till slut.

ADELMARK. Hvad vill du då jag skall göra?

HILDUR. Ingenting så länge. Pappa är förtjust i hofpredikanten Ängelvinge och vill promt, att jag skall gifta mig med honom. För att skrämma mig, har han gjort upp testamente och deri gifvit hofpredikanten större delen af sin förmögenhet.

ADELMARK. Må han gerna testamentera bort alltsammans, bara jag får behålla dig.

HILDUR. Det är godt och väl, men en god hemgift kan ju aldrig skada. En läkare kan lätt komma ur modet, men pengar äro alltid moderna. Pappa är i botten god och

håller af mig jag, och tror inte det är så farligt. (*Tittar ut i fönstret.*) Men se der kommer hofpredikanten. Låt oss undvika honom! (*De gå in i sidorummet.*)

Andra scenen.

ÄNGELVINGE (*med några böcker under armen*).
FRU SNABBELIND.

FRU SNABBELIND (*nigande*). Det tillstår jag, att bara kungl. hofpredikanten träder inom gården, så är det som en Guds ängel trädde in bland oss, syndare!

ÄNGELVINGE. Säg inte så, goda fru Snabbelind, jag är en enkel och anspråkslös ordets tjenare och önskar ingenting högre än himmelens välsignelse öfver detta hus!

FRU SNABBELIND. Ack, hvad kungl. hofpredikantens sista passionspredikan var vacker och rörande! Också grät alla menniskor, och sjelf låg jag hela natten och grät, det tillstår jag. (*Torkar sig i ögonen.*)

ÄNGELVINGE. Säg inte så! Sjelf förmår jag ingenting: det är en högre makt som utkorat mig till sitt verktyg. — Vi äro alla lika stora syndare.

FRU SNABBELIND. Det tillstår jag, att om inte kungl. hofpredikanten vore så god och ofta hedrade oss med sitt besök, så hade jag för längesedan lemnat denna besvärliga och otacksamma tjenst.

ÄNGELVINGE. Säg inte så, goda fru! Jag skulle önska det funnes så många samvetsgranna och gudfruktiga menniskor till i verlden som frun! Se här, tillåt mig lemna den här bibeln som ett minne af en tillgifven vän. (*Räcker henne en bibel.*)

FRU SNABBELIND (*mottager den och niger djupt*). Hur skall jag kunna tacka för så mycken godhet! Ack, hvad den är vackert inbunden!

ÄNGELVINGE. Hur mår vår goda mamsell Hildur i dag?

FRU SNABBELIND. Ack, hon längtar så mycket efter kungl. hofpredikanten. Det tillstår jag, att den dag, då jag finge se kungl. hofpredikanten och mamsell Hildur framför kullerstolen, skulle jag nöjd lägga mina ögon tillhopa.

ÄNGELVINGE. Säg inte så, jag är en fattig man, och mamsell Hildur har att vänta en större förmögenhet; det är ju så, goda fru Snabbelind?

FRU SNABBELIND. Nog har professorn minst sina hundra tusen, och Hildur är enda barnet.

ÄNGELVINGE. Hundra tusen! Och enda barnet! Ack, om förhållandet vore tvärtom. Min goda fru, går doktor Adelmark ofta hit om dagarna?

FRU SNABBELIND. Ja, professorn har varit litet hängsjuk den här senare tiden.

ÄNGELVINGE. Om vårt land hade många sådana grundliga vetenskapsmän som han! Men för att återkomma till doktor Adelmark, så får jag be min goda fru att med en mors öga vaka öfver den oerfarna flickan. I rika hus, der unga läkare gå, få alltid döttrarna svagt bröst och för stort hjerta. Det skulle göra mig ondt, om det goda barnet komme i dåliga händer!

FRU SNABBELIND. Gud bevars, hvad tänker kungl. hofpredikanten på! Häromdagen hörde jag professorn och mamsell Hildur tala om kungl. hofpredikanten.

ÄNGELVINGE (*lifligt fattande fruns hand*). Om mig? Hvad sade de? (*Ödmjukt.*) Men säg ingenting, jag vill ingenting veta — man bör aldrig lyssna till andras familjeangelägenheter.

FRU SNABBELIND. Jag lyssna! Det tillstår jag, att denna förebråelse sårar mig djupt! (*Gråtande.*) Om jag lyssnat, så har det varit för kungl. hofpredikantens egen skull! Denna förebråelse blir min död, det tillstår jag.

ÄNGELVINGE. Säg inte så! Så var inte min mening. Att lyssna är en dygd, om man dermed kan uträtta något godt här i verlden! (*Lifligt.*) Hvad sade de?

FRU SNABBELIND. Professorn sade först, att han hade den största högaktning och vänskap för kungl. hofpredikanten; att kungl. hofpredikanten var en stor älskare af forntiden och samlare af antiqviteter och alldeles sådan som en prest borde vara, och att han önskade sig en sådan måg, och när jag det hörde, så grät jag, det tillstår jag.

ÄNGELVINGE. Den förträfflige mannen! Derpå igenkänner jag det ömma fadershjertat! Hvad svarade mamsell Hildur? Hvad svarade hon?

FRU SNABBELIND. Hon blef förlägen, det förstås, och sade, att hon var för ung att gifta sig ännu.

ÄNGELVINGE. Aj, aj!

FRU SNABBELIND. Hvad menar kungl. hofpredikanten?

ÄNGELVINGE. När en flicka sjelf säger, att hon är för ung att gifta sig, så står det aldrig rätt till — aj, aj! — Den der husläkaren! — Den — den! — Dock, kan han bereda mamsell Hildurs lycka, så önskar jag dem Guds välsignelse!

FRU SNABBELIND. Gud bevars för det, herr kungl. hofpredikant! Hur kan väl han komma i fråga! Kan han väl nämnas på samma gång som kungl. hofpredikanten, som är en religionens tolk, en ordets predikare, en . . .

ÄNGELVINGE. Det är godt och väl, min goda fru; men jag fruktar att de unga flickorna nu för tiden mer älska de praktiska vetenskaperna. — Mamsell Hildur är väl på sitt rum, kan jag tro. Jag vill gå in till henne för att ge henne Wallins predikningar, som jag nu tagit med mig, jemte en kort förklaring öfver dem, författad af mig sjelf på lediga stunder.

FRU SNABBELIND. Herr kungl. hofpredikanten är väl så god och stannar qvar till middagen?

ÄNGELVINGE. Professorn var så god och bjöd mig qvar, och fast jag har mycket att göra, så —

FRU SNABBELIND. Ack, hvad det var beskedligt af kungl. hofpredikanten! Jag ska säga, att vi ha en ypperlig lax att bjuda på. Hvilket vill kungl. hofpredikanten helst ha, rökt halmstadslax eller graflax?

ÄNGELVINGE. Man bör inte rata någon af Guds gåfvor! — Det ena goda förskjuter inte det andra, min goda fru.

FRU SNABBELIND. Också skall jag grädda pannkakor. Herr hofpredikanten tycker ju mycket om ägg i pannkakorna?

ÄNGELVINGE. Frun har ett så godt och välmenande hjerta! — Blif alltid ett stöd för detta goda hus! (*Klappar frun under hakan.*) Visst tycker jag mycket om ägg i pannkakorna! Gud välsigne frun! (*Går in i sidorummet.*)

FRU SNABBELIND. Hvad de hofpredikanterna äro för ena söta karlar! Och det är ett så'nt nöje att laga mat åt dem, det tillstår jag! (*Går in genom andra sidodörren.*)

Tredje scenen.

O. BAUTASTENIUS (*bärande i ena handen ett gammalt gipshufvud utan näsa och i den andra en gammal kruka med ett öra samt på hufvudet en trefot af jern*). Hvem skulle väl tro, att jag, som nu går här så anspråkslös och enkel, likväl i detta ögonblick bär i min famn och på mitt hufvud flera århundraden! — (*Ställer gipshufvudet på det ena bordet och krukan på det andra, hvarefter han återvänder till det förra bordet och stannar dervid.*) Detta gipshufvud, som jag gräft upp ur min trädgård, är bestämdt tusen år gammalt och säkerligen hitkommet med de första kristna lärarne, ty inte är det en vanlig kritskalle, det ser man nog. Stor skada, att näsan ska vara borta, ty om ett mästerstycke tillhör den grekiska eller romerska antiken, dertill kan man endast döma efter näsan. Jag måste derför ha rätt på näsan, om jag också skall gräfva mig ned till jordens medelpunkt. (*Går till andra bordet.*) En dråplig kruka! Den är bestämdt sina tolf hundra år, ty krukor med två öron tillhöra senare tider. — I den mån den fysiska styrkan aftagit, har man nödgats göra krukor med två öron för att kunna lyfta dem med två händer, men våra kraftfulla förfäder behöfde det inte, ty för dem var det en småsak att på rak arm kunna lyfta den allra största kyrka. Jag vet ingenting så vördnadsvärdt som gamla krukor. Bestämdt har någon hjeltes aska hvilat deruti. — Det måtte ha varit en mycket stor hjelte, ty krukan är ovanligt tilltagen. (*Går och stannar midt på teatern.*) Denna trefot jag har på mitt hufvud har bestämdt stått i något gammalt afgudatempel. Hvad jag är lycklig! Hela hedendomens mörker hvilar på mitt hufvud! — (*Lyfter trefoten af sitt hufvud och ställer den ifrån sig.*) Mina djupa forskningar krönas af den högsta framgång. Mina antiqvitetssamlingar äro de största och märkvärdigaste i Stockholm, i Sverige, ja, i hela verlden! Jag blir bestämdt en odödlig man.

Sång.

Mel. af J. W. Söderman.

Jag skulle le åt guld
Och verldens rariteter,

Om jorden vore full
Blott med antiqviteter,
Då arbetade jag
Både nätter och dag
Bland forntidens kummel.

För flickor kall jag är
Med deras rariteter.
De endast duga, när
De bli antiqviteter.
Framför skära och blå
Jag värderar de grå
Som forntidens kummel.

Tegnér, Berzelius
Nog verlden snart förgäter
För Bautastenius
Och hans antiqviteter.
Ej mitt minne förgår,
Det i seklerna står
Bland forntidens kummel.

Tablå.

En trädgård. Marken uppgräfd och jord öfverallt. Midt på scenen en djup grop.

Fjerde scenen.

KÖR AF ARBETSKARLAR (*under gräfvandet*).

Raskt låtom oss arbeta,
Och lif i spadarna,
Allt för att efterleta
Antiqviteterna! —
Låt oss streta,
  Arbeta,
Arbeta, streta, ja!
Och om vi väl arbeta,
Så går det slutligt bra.

FÖRSTE ARBETAREN (*stöter spaden i jorden*). Det ska ingen säga oss två gånger. (*Alla upphöra med arbetet.*) Hur mycket är klockan, när hon ringer sju?

ANDRE ARBETAREN. Ringer hon sju? Det måtte vara i din skalle, det. Men säg oss, du, om professorn inte ä' något galen af sig? I stället för att plantera tobak och kål gräfver han upp det ena landet efter det andra. Det måtte bli en skral afkastning.

FÖRSTE ARBETAREN. Professorn är en lärd man, och ingen kan vara lärd utan att vara litet galen. Jag hade en kamrat, som var statdräng under Djursholm i salig Wirséns tid. Han var road af att läsa böcker och kunde Lunkentus och hela Lasse-Majas historier på sina fem fingrar. — Men se då blef han liksom lite tokig, för en dag, när han skulle ta ut sin stat för veckan, gick han galet i tankarna, och i stället för att ta ut en mark sill på kontoret, gick han in i ladugården och tog sig ett får, som han slagtade och saltade in för vintern.

ANDRE ARBETAREN. Inte var det så tokigt gjordt, tycker jag.

FÖRSTE ARBETAREN. Tyvärr tyckte inte inspektorn och länsman detsamma. Gud bevare oss derför för alla lärda menniskor! Men se der kommer professorn! — Raskt till vårt arbete igen! —

KÖR.

Raskt låtom oss arbeta,
Och lif i spadarna,
Allt för att efterleta
Antiqviteterna! —
Låt oss streta,
Arbeta,
Arbeta, streta, ja!
Och om vi väl arbeta,
Så går det slutligt bra.

Femte scenen.

DE FÖRRE. OLOF BAUTASTENIUS.

O. BAUTASTENIUS (*med en gammal hjelm på hufvudet och gipshufvudet i handen*). God afton, mina vänner! Jag ser

att ni ä' flitiga. Nå, hur är det, ha ni fått tag i näsan ännu? —

FÖRSTE ARBETAREN. Vi ha gräft oss tjugu alnar ner i jorden, men inte kunnat märkt så mycket som en nästipp en gång. En af karlarne är nu som bäst nere i gropen och letar.

O. BAUTASTENIUS. Inte ännu fått tag i den! Det bevisar lätja och försummelse.

ANDRE ARBETAREN. Jag tycker att vi springa efter näsan ifrån morgon till qväll.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Det rinner mig en ljus idé i hufvudet. Detta hufvud är kanske äldre än tusen år — kanske två tusen — ja tre tusen. — Hvem vet så noga om menniskan före syndafloden hade näsa. Ju mer jag ser på detta ansigte, desto mer stärkes jag i denna tro. Helt säkert har menniskans ansigte, liksom jordklotet, undergått många revolutioner och förändringar, och följaktligen har menniskans ansigte, som vid skapelsen var så enkelt och okonstladt som möjligt, småningom fått den ena tillsatsen efter den andra, det ena örat vid ett tillfälle, det andra örat vid ett annat tillfälle, pannan och hufvudskålen vid ett tredje tillfälle och slutligen i tidernas längd näsan. Det är förvånande hvad vetenskaperna utveckla sig, när man väl en gång börjat på dermed!

FÖRSTE ARBETAREN (*frambärande ett gammalt betsel*). Herr professor, det här hittade vi nere i gropen!

O. BAUTASTENIUS (*tager betslet*). Ett gammalt betsel! Det var besynnerligt! (*Betraktar det noga.*) Om det skulle vara — — — intet tvifvel — — — det är bestämdt samma betsel hvarmed bröderna Alrik och Erik slogo ihjäl hvarandra! Hvilken vinst för historien, om detta märkvärdiga fynd kunde lemna någon upplysning om hvem det var af bröderna som först slog ihjäl den andre. — Det kommer att kosta mig många undersökningar det här.

ANDRE ARBETAREN (*framlemnar ett stycke af en jernkedja*). Här är ett stycke af en jernkedja, som vi också kommit öfver.

O. BAUTASTENIUS (*rycker åt sig kedjan*). För all del, hit med den! — (*Beskådar den noga och rycker i den.*) Hvad tro ni om den här kedjan? Ni tro kanske inte, att den varit förgylld den här?

FÖRSTE ARBETAREN. Jo, det tro vi nog, men nog var det för länge sedan.

O. BAUTASTENIUS. Se ni, se ni! För mycket längesen, ja! För mycket längesen ja — se deri ligger knuten, ser ni. — Jag skulle kunna säga er historien med denna kedja. Hvad tro ni sjelfva? — Jo, det var bestämdt med denna kedja som kung Agne blef hängd i ett träd af sin finska gemål Skjalf, se ni. Det behöfdes så starka don för att kunna hänga våra vördade förfäder. (*Tager af sig hjelmen och visar den.*) Ser ni den här gamla hjelmen, den jag nyss köpte af en strömmingsfiskare, som fick den i håfven i Norrström? Man ser tydligt, att den varit förgylld; man vet, att den är tagen ur Norrström. Hvem vet så noga, om inte Birger Jarl, när han grundlade Stockholm, stått och sett på arbetsfolket, som höll på att påla i strömmen, och om han inte, när han tittat ner, tappat sin hjelm i vågorna. Att så förhåller sig antar jag för bestämdt. Jag skickar denna hjelm till Rom, till Fogelberg, som håller på med modellen.

Sjette scenen.

DE FÖRRE. TREDJE ARBETAREN.

TREDJE ARBETAREN. Hjelp! Hjelp! Vi ha råkat på någon underjordisk eld.

ALLA. Underjordisk eld!

TREDJE ARBETAREN. Jag trodde jag aldrig skulle komma upp med lifvet!

O. BAUTASTENIUS (*häftigt*). En underjordisk eld! Gudomligt! (*Fattar tag i tredje arbetaren.*) Hvarför stannade du inte qvar och undersökte närmare, din åsna! —

TREDJE ARBETAREN. Då hade jag ju blifvit qväfd till döds och stekt till på köpet.

O. BAUTASTENIUS. Men du hade blifvit odödlig! Tänk om vi råkat på jordens medelpunkt! — Fort att undersöka! (*Skyndar jemte arbetarne till gropen, hvarur lågor under starkt dån uppstiga.*)

ARBETARNE. Ve oss! En jordbäfning! Ve, ve! (*Springa åt båda sidorna. O. Bautastenius faller framstupa på marken. — Musiken börjar, hvarunder sanningens gudinna i antik drägt och med en spegel i handen uppstiger ur djupet.*)

Sjunde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. SANNINGENS GUDINNA.

GUDINNAN.

Se, hur de alla fly mig! Sådan var
Min lott på jorden uti alla tider. —
En stannat qvar.
(*Nalkas Bautastenius.*) Stig upp, du dödlige!

O. BAUTASTENIUS (*höjande upp hufvudet*). Hvad befalls?

GUDINNAN. Stig upp, ty jag är sanningens gudinna! —

O. BAUTASTENIUS (*uppstigande*). Sanningens gudinna! (*Afsides.*) Den antika drägten ger mig mod! (*Högt.*) Hvilken ära för mitt hus! Men jag begriper ej...

GUDINNAN.

Jag hållits inneslängd i jordens sköte
Af mina fiender, som äro många,
Ty knappast hela verlden rymmer dem.

O. BAUTASTENIUS. Herre, min Gud! Ni har då varit lefvande begrafven!

GUDINNAN.

Men oförmodadt hör jag i mitt fängsel
Ett buller, som alltmera närmar sig. —
Ett hål i muren stötes. Solens strålar
Sig tränga in, och himmelen jag skådar,
Och fri jag känner mig i samma stund!
Det är ditt arbetsfolk som brutit bojan,
Och derför har jag nu att tacka dig!

O. BAUTASTENIUS. Det är således jag som löst sanningen ur dess bojor! Hvilken lycka! Hvilken ära för mitt namn!

GUDINNAN.

Men tror du väl, att verlden dig skall prisa,
För det du gifvit sanningen åt verlden?
Ack nej! Jag ensam kan belöna dig. —
Se denna spegel! Den är sanningens.
Och denna spegel jag åt dig vill gifva.

O. BAUTASTENIUS. Sanningens spegel! Jag har mycket hört talas derom. Den ser antik ut. Hvilken vinst för mina samlingar!

GUDINNAN.

När spegeln mot en menniska du håller,
Hon öppnar strax för dig sitt hela hjerta,
Och allt hvad deri står du läsa kan. —
Dess verkan på dig sjelf du först bör pröfva!

O. BAUTASTENIUS. Det måtte väl inte behöfvas, ty sanningen har alltid varit min förtjusning.

GUDINNAN. Säg mig nu först, hur finner du ditt yttre?

O. BAUTASTENIUS. Mitt yttre? Mitt ansigte? . . . Åh jo, så der — anletsdragen något stolta kanhända, men ädla, antika —

GUDINNAN (*sätter spegeln mot honom*). Se dig i spegeln. — Nå, hvad skådar du? —

O. BAUTASTENIUS (*ser sig i spegeln, men studsar förskräckt tillbaka*). Hu! Skulle det vara mitt ansigte, det der! — Har jag ögon som en råtta, jag, och näsa som en mops?

GUDINNAN. Nå, säg mig sen, hur finner du ditt inre?

O. BAUTASTENIUS. Mitt inre? Det måtte jag väl känna. Jag är en man med djupa kunskaper, skarpt hufvud, klar blick och skapad för något stort. Det är orätt att skryta med sig sjelf; men när man talar med sanningens gudinna, så — —

GUDINNAN (*håller spegeln framför honom*). Se dig i spegeln. — Nå, hvad skådar du? —

O. BAUTASTENIUS (*tittar i spegeln, men far förskräckt tillbaka*). Hu! Det är fasligt! Bort med denna fördömda spegel!

GUDINNAN.

Om spegeln smickrat dig, du varit nöjd,
Tag den likväl och pröfva andra med den.

O. BAUTASTENIUS (*tager spegeln*). Det vore oartigt att neka. Inte för det jag tror på den, men för vetenskapernas skull, så — —

GUDINNAN. Det kommer någon, jag aflägsnar mig. (*Går.*)

Åttonde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. FRU SNABBELIND.

O. BAUTASTENIUS. Jag ska åtminstone låta bli att spegla mig sjelf. — Det vore ju en galenskap att tro på något

»Se dig i spegeln! — Nå, hvad skådar du?»

sådant. Jag skulle blott vara en beskedlig tok — — en — — en — — omöjligt!... (*Tittar i spegeln, men vänder strax grinande bort hufvudet.*) Åt fanders med spegeln! (*Gömmer den under rocken.*) Åh, se der kommer min hushållerska, min förträffliga fru Snabbelind. Jag behöfver verkligen några trösteord.

FRU SNABBELIND (*inkommande*). Herre Gud! Hvad jag varit orolig för professorns skull! Professorn ger sig nu ingen ro, utan arbetar som en slaf från morgon till qväll! Också säga alla menniskor, att det inte ges någon så lärd man i hela Sverige som professorn.

O. BAUTASTENIUS. Tack för det, min goda fru. Också kan jag bedyra, att det inte finns i hela Sverige någon så ärlig och pålitlig hushållerska som frun.

FRU SNABBELIND. Det tillstår jag, att man må säga hvad man vill om mig, så nog är jag ärlig och pålitlig. Gud ska veta, att jag söker dra in och spara så mycket som möjligt och är mån om professorns hus, liksom det vore mitt eget. — Jag näns knappast äta sjelf, det tillstår jag. Gud låte professorn få lefva, ty annars vet jag ej hur det ska gå för mig på gamla dagar. (*Gråter.*)

O. BAUTASTENIUS. Tro mig, jag ska nog sörja för fruns framtid. När jag en gång dör, ska frun bli nöjd med mitt testamente. (*Afsides.*) Om jag skulle försöka spegeln! Men det vore ju ovärdigt af mig att betvifla hennes goda och välmenande hjertelag.

FRU SNABBELIND (*sorgset*). Ofta är jag så orolig till sinnes, och då — då tänker jag både hit och dit. —

O. BAUTASTENIUS (*afsides*). Jag har lust att försöka. (*Högt.*) Nå, hvad tänker frun på då? (*Håller spegeln mot henne.*)

FRU SNABBELIND (*lifligt*). Jo, att professorn och jag genast skulle gifta oss med hvarandra, och att mamsell Hildur, den odågan, genast skulle ur huset, och att professorn, som är en gammal odräglig gubbe, genast skulle gå all verldens väg, bryta halsen af sig i någon af groparna här i trädgården eller på annat sätt.

O. BAUTASTENIUS (*skrikande, gömmer undan spegeln*). Hva sa! Hvad är det jag får höra! Skall jag gifta mig med er och bryta halsen af mig!

FRU SNABBELIND. Hvar tar professorn dessa rysliga ord ifrån? (*För sig.*) Hur kan han veta — (*Högt.*) Det var

mycket hårda ord för en så gammal och tillgifven tjenare som jag. Jag har varit som en mor i detta hus.

O. BAUTASTENIUS (*afsides*). Hin måtte ha en sådan mor! (*Högt.*) Säger ni, att ni är ärlig?

FRU SNABBELIND (*med gråtmild stämma*). Han frågar mig, om jag är ärlig?

O. BAUTASTENIUS (*afsides*). Fram med spegeln! (*Sätter spegeln mot henne.*) Är ni ärlig?

FRU SNABBELIND (*lifligt*). Det vore väl stor synd att vara ärlig mot en sådan gammal narr som ni. Af hushållspengarne lägger jag årligen af 300 rdr b:ko för min räkning och underhåller dessutom på er bekostnad tolf systerbarn. Åt den äldsta af dem har jag helt nyligen för era pengar köpt borstbindarerättigheter och åt den yngsta en kullbåt, som går mellan Riddarholmsbron och Långholmen.

O. BAUTASTENIUS (*fortfar att hålla spegeln*). Ja så, frukterna af mina vetenskapliga forskningar äro en borstbindare och en kullbåt! Fortfar! Fortfar!

FRU SNABBELIND. Hvar söndagsmiddag skickar jag en oxbringa och en soppskål med klimpar uti till hvardera af läsarepresterna här på Norr.

O. BAUTASTENIUS (*som förut*). Ja så, ni tänker bli salig på bekostnad af min oxbringa och mina soppor! Vidare, vidare!

FRU SNABBELIND. Det är ett nöje att lura er. En trefot, som jag nyttjat i köket, och ett gipshufvud, som stått på min kammare, kastade jag i går uti gropen derborta, och nu tror ni, er gamla tok, att det der skräpet är mer än tusen år gammalt. Det är ju en riktig lustigkurre, den der professorn!

O. BAUTASTENIUS (*sticker undan spegeln*). Nej, nu går det för långt! Qvinna, är du inte den svartaste, den otacksammaste varelse på jorden? —

FRU SNABBELIND (*gråtande*). Det tillstår jag, att något mer rysligt har ännu aldrig nått mina öron. — Är det tacken för all den trohet och ömhet jag bevisat detta hus? —

O. BAUTASTENIUS. Ska jag tacka till på köpet? Jag känner nu alla era dåligheter.

FRU SNABBELIND (*afsides*). Har någon kunnat sqvallra för honom! — (*Högt.*) Säkert har någon dålig menniska talat på min bak.

O. BAUTASTENIUS (*tager frun vid armen och skjuter ut henne*). En dålig menniska, ja. — Jo, så är det med! Lemna genast mitt hus! Gjorde jag rätt, skulle ni paradera i polisen. Bort, och visa er aldrig mer för mina ögon!

FRU SNABBELIND (*på samma gång under det hon utföres*). Att så behandla en gammal trotjenare! Är det belöningen för mitt nit och min tillgifvenhet? I er dödsstund skall ni ångra det. — (*Utledes.*)

Nionde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. *Sedan* ÄNGELVINGE.

O. BAUTASTENIUS (*återkommande*). Är det en dröm eller yrar jag! Men jag har ju sanningens spegel i min hand, och jag har ju med egna öron hört de gräsligaste saker! Ah, se der kommer min blifvande måg. Aldrig var han mer välkommen än i denna stund. Hur ljuft att ha en vän att utgjuta sitt hjerta för!

ÄNGELVINGE (*inkommer med ett stort ben i handen*). Min värdigaste farbror, hvad jag skattar mig lycklig att med ett fynd kunna rikta farbrors dyrbara samlingar! Detta ben —

O. BAUTASTENIUS (*rycker åt sig benet*). Detta ben, hvar har bror fått detta ben ifrån?

ÄNGELVINGE. Under arbetet på nya Roslagstullsvägen har man djupt ner i jorden upptäckt detta ben, som är för kolossalt att ha tillhört någon individ af de senare generationerna, men ingen kan bättre än farbror upplysa om det sanna förhållandet dermed.

O. BAUTASTENIUS (*beskådar benet noga på alla sidor*). Det har bestämdt tillhört någon viking, som stupat der på platsen, kanske någon sjökonung, en Angantyrs eller Starkotters like i kroppskrafter! Hur skall jag nog kunna tacka bror derför? —

ÄNGELVINGE. Det är en ära för mig att i min ringa mån kunna underlätta de forskningar, som endast äro möjliga för det högre snillet och de djupare kunskaperna. Hvad jag lyckönskar mitt land, som får glädja sig öfver min vördade farbrors lysande upptäckter. Efterverldens tacksamhet och beundran skola bekransa den frejdade medborgarens minne!

O. BAUTASTENIUS. Ja, jag hoppas det! (*Stödjer sig på Ängelvinges axel.*) Ack, min bror! — Hur mycket får inte en vetenskapsman kämpa emot sin samtids råhet och otacksamhet?

ÄNGELVINGE (*med rörd stämma*). Tyvärr är det så. Derför när jag möter på min bana den djupe forskaren, den grundlige tänkaren, sin efterverlds ljus och sin samtids ära, intages jag af samma vördnad som när jag nalkas kyrkans heliga murar. Vördnadsvärde man. — O, att du kunde se, hvad som i denna stund föregår i djupet af min själ, men som den svaga, dödliga tungan icke mäktar tolka! (*Betraktar honom med den djupaste vördnad, torkande sina ögon.*)

O. BAUTASTENIUS (*afsides*). Förträfflige vän! Hans blygsamhet hindrar honom från att säga allt hvad han känner! — Jag vill begagna mig af denna spegel för att skåda ner i djupet af hans hjerta. — Huru mycket godt och ädelt skall jag ej upptäcka der! (*Håller spegeln mot honom. Ängelvinge brister ut i det våldsammaste skratt.*) Hvad för slag? Hvad skrattar bror åt?

ÄNGELVINGE. Jag må väl skratta, när jag tänker på, att en sådan galenpanna som du, min gubbe lilla, får gå lös och fri.

O. BAUTASTENIUS (*bestört, fäller spegeln*). Himmel! Hvad skall det betyda?

ÄNGELVINGE (*vördnadsfullt*). Vördnadsvärde man! Den tid kommer nog, då verlden skall välsigna den dag du föddes, och begråta den dag du dog.

O. BAUTASTENIUS. Hä? (*Håller spegeln mot honom.*)

ÄNGELVINGE (*under löje*). Då vi kunna få det nöjet att forsla af med dig till Danviken.

O. BAUTASTENIUS (*fortfar att hålla spegeln framför honom*). Hvarför skall jag till Danviken? För det jag ville tvinga min dotter att gifta sig med er? För det jag testamenterat er större delen af min förmögenhet?

ÄNGELVINGE. Det var det enda kloka ni gjort, min hedersvän. Inbillar ni er kanske, att jag för intet skulle uppoffra min dyrbara tid för att smickra era dårskaper?

O. BAUTASTENIUS (*som förut*). Er dyrbara tid? Ert heliga, ansvarsfulla kall ligger er då så mycket om hjertat?

ÄNGELVINGE. Ett parti whist med dubbla parier är det enda som roar mig.

O. BAUTASTENIUS (*som förut.*) Kyrkan är ju ert käraste ställe?

ÄNGELVINGE. Åh nej! Lilla sällskapets lokal vid Munkbron, kan ni väl förstå.

O. BAUTASTENIUS (*som förut*). Och detta ben, som ni nyss gifvit mig?

ÄNGELVINGE. Har jag skaffat mig från norra slagtarhuset.

O. BAUTASTENIUS (*drager sig tillbaka och gömmer undan spegeln*). Jag har hört nog! Hela min varelse förstenas! Herre, hur vill ni stå till svars för hvad ni sagt?

ÄNGELVINGE (*afsides*). Hvad kommer åt honom! (*Högt och ödmjukt.*) Jag säger hvad jag alltid sagt, nämligen att om jag hade ett Capitolium, så blefve min vördade farbror den förste jag der skulle lagerkröna.

O. BAUTASTENIUS (*håller fram spegeln igen*). Hur var det?

ÄNGELVINGE. Jag sade, att om jag hade ett Capitolium, så skulle jag ge det åt er att försvara.

O. BAUTASTENIUS. Hvarför skulle jag försvara det?

ÄNGELVINGE. Emedan det var genom en gås som Capitolium räddades.

O. BAUTASTENIUS (*stoppar in spegeln*). Men er räf biter inte min gås. Bort härifrån, usle hycklare! Dra så långt vägen räcker! Packa er genast härifrån! (*Fattar honom vid armen.*)

ÄNGELVINGE. Min bästa farbror! Jag begriper inte — hvad i Herrans namn har jag då gjort för ondt? — Den som förtalat mig är en skurk.

O. BAUTASTENIUS. En skurk, ja — ni sade sannt den gången. Herre, bort från mina ögon! (*Knuffar ut honom.*)

Tionde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. SANNINGENS GUDINNA.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Om jag nu fick slag här på stället, så skulle det inte förvåna mig.

GUDINNAN (*inträdande*). Nå, är du nöjd med gåfvan, som jag gaf dig?

O. BAUTASTENIUS. Tag tillbaka er spegel! Jag vill tusen gånger hellre bli bedragen än höra sådant mer.

GUDINNAN (*återtagande spegeln*).

Du är en hederlig, lättrogen man
Och värd en bättre lott än att bedragas.

O. BAUTASTENIUS. Jag vill inte vara en hederlig och lättrogen man! Jag vill inte vara annat än hvad jag är: Jag är en vetenskapsman, en forskare i forntiden. — Deråt har jag egnat alla mina krafter. — Jag känner, att jag kan bidraga till mitt lands ära. Det vore syndigt att icke väl använda de pund, Försynen gifvit mitt hufvud. Jag vet bestämdt, att om jag kunde uppstiga ur min graf ett århundrade härefter, så skulle jag höra mitt namn prisas af en tacksam efterverld. Jag önskade jag kunde göra det!

GUDINNAN.

Nå väl! Din önskan jag vill fylla upp
Af tacksamhet för hvad du mig bevisat.
Jag dig förflyttar hundra år i tiden,
Ett annat sekel öppnar jag för dig.

(*Pekar med spegeln åt alla fyra väderstrecken. Det mörknar, det blixtrar, och åskan höres mullra på afstånd. Musiken börjar och fortfar till aktens slut. Bautastenius lutar sig bäfvande mot en trädstam.*)

Ofödda dagar, upp jag eder manar
Ur det tillkommandes och doldas natt!
De moln, som eder dölja, jag förskingrar
Och gjuter lif och värma i de bilder,
Hvilkas närhet re'n blixtarna bebåda:
Snart nitton hundra fyrtisex vi skåda.

(*Blixtarna blifva tätare, åskknallarna starkare och musiken vildare.*)

KÖR AF OSYNLIGA ANDAR.

Tordönsstämmor skalla,
Oss ur djupet kalla.
Raskt på färden ilom,
Vingarna ej hvilom,
Hastom då ur vårt djupa bo!
Hallo! Hallo!

Ljuft att få skåda behagen
Af blommorna, böljan och skyn!

Snart slocknar glada dagen,
Kort blir vår sköna syn.

Tordönsstämmor skalla,
Oss ur djupet kalla.
Raskt på färden ilom,
Vingarna ej hvilom,
Hastom då ur vårt djupa bo!
Hallo! Hallo!

(*Askan slår ned. Bautastenius dignar till marken. Ridån faller.*)

Andra akten.

Stockholm 1946. Storkyrkobrinken, med Riddarhuset till fond. Kyrkan och Gustaf Vasas staty äro oförändrade, men Riddarhusbyggnaden är förvandlad till en fabrik med höga ångskorstenar. Husen äro fantastiskt byggda, ornerade och förgyllda. Ridån uppgår under musik, som fortfar tills dialogen börjar.

Första scenen.

OLOF BAUTASTENIUS (*liggande på gatan*). SANNINGENS GUDINNA.

GUDINNAN (*stående vid Bautastenius och vidrörande honom*). Stig upp, ty högt på fästet skiner solen!

O. BAUTASTENIUS (*yrvaken, gnuggar sig i ögonen*). Ja så — god morgon! Hvar är mitt kaffe? Stoppa min pipa och ge mig Dagligt Allehanda — jag vet inte hur pigan bäddat, men så hårdt har jag aldrig legat förr... (*Ser sig omkring.*) Men hvar är jag nånstans — jag ligger ju midt på gatan! (*Springer upp.*) Är det en dröm, eller är jag galen! (*Ropar.*) Fru Snabbelind! Hildur! Hildur, mitt barn!

(*Blir varse gudinnan.*) Sanningens gudinna! — Ah! Nu minns jag att i går . . . i går . . .

GUDINNAN. I går! — Säg mig, hur gammal är du nu?

O. BAUTASTENIUS. Hur gammal jag är? Jag är femti år.

GUDINNAN (*högtidligt*). Nej, du är hundrafemti år i dag! (*Går småleende.*)

Andra scenen.

O. BAUTASTENIUS (*ensam*). Hundrafemti år! Då är jag ju sjelf en riktig antik, andra upplagan af Den vandrande juden! Hundrafemti år! Således är fru Snabbelind hundrasexti år; då måtte hon inte se för söt ut, den markattan! (*Ser sig förvånad omkring.*) Så är då det här Stockholm år 1946! (*Ser åt fonden.*) Om det der är Riddarhustorget, så måtte det här vara Storkyrkobrinken — jag undrar just hvem som är pastor primarius nu för tiden! . . . Men hvad är det för en?

Tredje scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. EN RÖFVARE.

RÖFVAREN (*med en stor börs i ena handen och i den andra en pistol, som han sätter mot Bautastenii bröst*). Tag dessa pengar eller dö!

O. BAUTASTENIUS (*förskräckt*). Herre! (*Tager häftigt börsen.*) Hä!

RÖFVAREN. Mjukaste tjenare! (*Bugar sig och går.*)

O. BAUTASTENIUS (*bugande sig*). Mjukaste tjenare! Det var en hederlig bandit, den der! Det är ju en förträfflig sak att bli rånad på det sättet! . . . Hvad tiderna äro förändrade!

Fjerde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. EN GATSOPARE.

GATSOPAREN (*med en qvast i handen, men klädd som en fullkomlig sprätt efter 1846 års modejournal, inkommer och börjar sopa gatan*). Undan der, han ser ju att jag ska sopa gatan.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Bruka lejonen nu för tiden sopa gatorna? Det gjorde de också på min tid, men inte nyttjade de qvast. (*Högt.*) Jag ber om förlåtelse; men det förvånar mig, att en så modern herre —

GATSOPAREN. Gör inte spektakel af fattigt folk! Äro de här paltorna moderna? Då måtte de ha varit det i farfars tid! Jag ser ju ut som en gammal antiqvitet.

O. BAUTASTENIUS. Antiqvitet! (*För sig.*) En sådan antiqvitet finns ej i mina samlingar. (*Högt.*) Hur mycket kan ni förtjena om dagen.

GATSOPAREN. Lumpna fyra dukater — det får man knappast vatten och bröd för. (*Går ut sopande.*)

Femte scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. *Sedan en* PORTVAKT.

O. BAUTASTENIUS. Fyra dukater om dagen för en arbetskarl! Jag undrar då, huru mycket entreprenörerna förtjena! (*Ser sig omkring.*) Präktiga hus! Jag undrar just hvar Sverige fått sina byggmästare ifrån! Det måtte vara ett förträffligt hofintendentsembete nu för tiden. — Jag hade god lust att knacka på en af portarna. (*Bultar på en port.*)

PORTVAKTEN (*klädd i lysande morgondrägt, utträder, ätande en glace och rörande deruti med en förgylld tesked*). Hvad befalls?

O. BAUTASTENIUS. Är det med egaren till detta hus jag har den äran —

PORTVAKTEN. Jag är portvakt, min herre!

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). En portvakt i sammetsnattrock och som äter glace! — (*Högt.*) Jag är resande, och det var längesen jag var i Stockholm — men hur i all verlden har man fått råd att belägga sina hus med guld?

PORTVAKTEN. För femti år sedan upptäcktes en guldgrufva i Tyskbagarbergen.

O. BAUTASTENIUS. En guldgrufva i Tyskbagarbergen! Det kan vara godt att veta det! Riddarhuset är något förändradt, ser jag. I stället för statyerna på taket ser jag en mängd långa skorstenar.

PORTVAKTEN. Det var längesedan Riddarhuset förvandlades till en matkokningsfabrik, som går med ånga.

O. BAUTASTENIUS. Hvad för slag? Grytlock i stället för vapensköldarna!

PORTVAKTEN. Det är en mycket nyttig fabrik. Den som vill ha sin mat lagad för året behöfver bara gå dit och lemna in till exempel en oxe eller ett får, jemte en förteckning på hvad slags kötträtter man vill ha lagade. Oxen eller fåret kastas genast lefvande, som de gå och stå, ner i den stora maskinkitteln, och inom en minuts förlopp kommer derur hela den beställda anrättningen: biffstekar, kottletter, saltade bringor med potatis eller förlorade ägg, efter som man önskat, och alltsammans på sina fat och karotter, som äfven följa med ur samma kittel.

O. BAUTASTENIUS. Det är förvånande! Hvem kunde föreställa sig, att Riddarhuset skulle bli en så nyttig inrättning! — Om förlåtelse, äro hyrorna mycket stora nu för tiden?

PORTVAKTEN. Det kan jag just inte säga. Man kan få en ganska vacker och rymlig våning à 4 rum och kök för 80,000 rdr banko om året.

O. BAUTASTENIUS. Åttitusen! Det vore något det för en kamrerare med 800 rdr bankos lön.

PORTVAKTEN. Men den som inte har råd att betala så mycket kan alltför väl få sig ett litet vindsrum, fem trappor upp, för 666 och 32.

O. BAUTASTENIUS. Sexhundra sextiosex och trettiotvå! Då få väl vetenskapsmän, poeter och andra konstnärer bo på gatorna hela dygnet om?

PORTVAKTEN. Det få de visst mot den lilla summan af 100 rdr banko om året, jemte skyldighet att deltaga i kostnaden för gatornas underhåll.

O. BAUTASTENIUS (*afsides*). Sköna tider. (*Högt.*) Nå, priset på veden är väl i förhållande —

PORTVAKTEN. Det begagnas ingen ved numera. I stället för kakelugn finnes i hvarje rum en elektricitetsmaskin. När det är vinter och man börjar frysa, så tar man sig elektriska stötar, eller så kallade värmeknuffar, hvarmed man underhåller sig till dess man blir varm. Men jag ber om förlåtelse; jag måste gå in till mitt arbete. Jag håller litterära föreläsningar, eller så kallade séanser, en gång hvarje vecka öfver portnycklarnas historia. Mina séanser äro mycket gouterade af la haute volée och diplomatiska kåren. (*Går.*)

Sjette scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. MARTIALA.

O. BAUTASTENIUS. Portvakter, som hålla séanser à la Suzor! — Det är något skarpt, det. (*Det trummas utom scenen.*) Hvad är det? — (*Martiala till hälften uniformsklädd och slående på en trumma.*) Fruntimret är militär, tror jag?

MARTIALA. Jag är regementstrumslagare vid Svea garde — jag har alltid med passion älskat militärståndet. Mina föräldrar ville jag skulle gå den civila vägen, att jag, liksom andra fruntimmer, skulle bli domare eller advokat.

O. BAUTASTENIUS. Advokat...

MARTIALA. Ja, just en sådan figur som kommer derborta. (*En qvinna i svart salopp och hög svart hatt går långsamt öfver teatern, med en stor bundt papper under ena armen och en stor bok i handen, hvaruti hon läser, under det hon gestikulerar i öfrigt med högra armen.*) Den der är en af våra största advokater — hon beger sig nu till Kämnersrätten, som jag förmodar.

O. BAUTASTENIUS. Fruntimmerna advokater! Hvad det då måtte pratas rysligt inför domstolarna! Och er man då?

MARTIALA. Min man? Det är ett mildt, älskvärdt väsen — sköter hushållet rätt bra, syr och tvättar ganska snällt — jag var tvungen att gifta mig med honom och ge honom mitt namn — men jag ångrar det inte.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Hvad är det jag hör?

MARTIALA. Ah! Men se der är han — han kommer visst från Munkbron, der han varit för att köpa fisk till middagen.

Sjunde scenen.

DE FÖRRE. MARTIALAS MAN.

MANNEN (*storväxt, med svarta polissonger och på hufvudet en vacker tyllmössa med granna band, förkläde, och bärande en matkorg, hvaruti fisk och grönsaker synas. — Han bugar sig*). Är det du, min hustru?

MARTIALA (*tittar i korgen*). Spenat — ärtskockor, ser jag — men hvarför tog du gädda? — Du vet ju, att jag tycker mest om stekt strömming.

MANNEN. Det fanns stekt strömming vid bron, men den var inte lefvande, och derför tog jag den inte.

MARTIALA. Nå, lika godt då — gå hem nu beskedligt. (*Strängt.*) Men kom ihåg, om du möter någon qvinna under vägen, så slå ner ögonen — det passar inte för en gift man att kokettera, såsom du gjorde härom dagen — Adjö, min vän, och se efter den lilla, hör du det!

MANNEN. Ja, söta du. (*Går. Martiala går åt motsatt sida och trummar.*)

Åttonde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. JUANNA *och* EN UNG MAN.

UNGE MANNEN (*med några klädningar under ena armen och en kartong under den andra*). Låt mig gå, låt mig vara i fred!

JUANNA (*fantastiskt och sprättaktigt klädd, med ridspö i handen och cigarr i mun*). Du är ju bra hård, min söta vän! Får jag inte bjuda dig min arm?

UNGE MANNEN. Pappa har sagt, att jag inte får ta någon flicka under armen.

JUANNA. Pappa! Aldrig annat än pappa! Du kan väl åtminstone säga mig hvad du har för dig?

UNGE MANNEN. Jag bor för mig sjelf och syr kläder.

JUANNA. Så mycket pikantare är det, din lilla stygg-unge. Jag är alldeles förtjust i små sömmare. Du skall slippa mig, men på ett enda vilkor.

UNGE MANNEN (*slår ned ögonen*). Och detta vilkor?

JUANNA Att jag får veta hvar du bor.

UNGE MANNEN (*för sig*). Oh, hvad de qvinnorna ä' förfärliga! (*Högt.*) Jag bor vid Trebackarlång, huset nr 11, qvarteret Bofinken.

JUANNA. Tack, min docka! (*Tecknar upp adressen i sin plånbok.*) Du ska få höra af mig! (*Karesserar honom.*) Lita på det!

UNGE MANNEN (*söker dra sig undan*). Det är fasligt, att bara en stackars karl går ut ensammen, så tror man allt ondt om honom! (*Trippar ut.*)

JUANNA (*följer honom till kulissen*). Jag får väl åtminstone bjuda dig på ett skålpund konfekt, din lilla näsperla?

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Männerna köpa fisk, bo för sig sjelfva och sy kläder, äta konfekt och kurtiseras midt på gatan — hvilken vanära för mitt kön! — Den unga damen kommer tillbaka. Nu börjar hon väl slå sina krokar för mig också.

Nionde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. JUANNA.

JUANNA. Det är visst och sannt, att det täcka könet sätter oss väl mycket myror i hufvudet.

O. BAUTASTENIUS. Det är då fruntimmerna som styra och regera nu för tiden.

JUANNA. Jo, jag undrar hur det annars skulle gå! Det finnes visserligen qvinnor som tala för männens emancipation, men så länge jag förmår höja min röst på riksdagarna, så sätter jag mig deremot. Må männerna sköta sitt ädla och ansvarsfulla kall inom familjen! Må de plöja våra fält, hugga vår ved och aga våra barn! För detta ändamål hafva de fått den fysiska styrkan. Men låt qvinnorna, den högre intelligensens representanter, regera verlden!

O. BAUTASTENIUS. Tackar ödmjukast! Men hvilka försvara landet mot fiendtliga anfall?

JUANNA. Vi qvinnor! Visserligen taga vi karlarne med i striden, men vi begagna dem på samma sätt som Pyrrhus fordom begagnade sina elefanter.

O. BAUTASTENIUS. Men hur i all verlden ha ni fått männerna så spaka?

JUANNA. Jo, genom tevatten och nykterhetsföreningar.

O. BAUTASTENIUS. Då är det väl bara qvinnor som författa nu för tiden.

JUANNA. Vår största tidning, Aftonbladet, som är 12 alnar bred och 24 alnar lång, redigeras af bara fruntimmer. Följetongsartiklar och några lättlästa sentimentala romaner skrifvas af en och annan karl, eller så kallad ullstrumpa. Dock hafva vi en ntmärkt författare, som är ett lysande undantag, herr Socker-Skorponius. Men se der kommer han med sin amma.

Tionde scenen.

DE FÖRRE. SOCKER-SKORPONIUS (*buren af amman*).

O. BAUTASTENIUS. Hvad för slag — en stor författare, som bäres af sin amma!

JUANNA (*helsande*). God morgon, herr Skorponius. Så tidigt ute?

SKORPONIUS (*med lång pipa i handen*). På förmiddagarna är alltid fantasien lifligare och tankeförmågan djupare. För öfrigt ska jag bege mig till Kungl. teatern, som håller på att repetera en dram i 15 akter, som jag skrifvit nyss. Den är något ekivok, men det moraliska elementet är öfvervägande.

O. BAUTASTENIUS (*till Juanna*). Hur gammal är han?

JUANNA. Sex och ett halft år, men en man med ofantliga kunskaper.

O. BAUTASTENIUS. Hvad ska han icke då bli, när han blir torr bakom öronen! Hvad är det han har i handen?

JUANNA. Det är en tobakspipa.

O. BAUTASTENIUS. Jag tänkte det var ett dihorn, jag. — O, tider! O, seder!

SKORPONIUS (*till Juanna*). Adjö, min sötaste! Sedermera går jag upp i representationskomitén. (*Bäres ut af amman.*)

Elfte scenen.

DE FÖRRE, *utom Socker-Skorponius.*

O. BAUTASTENIUS. Allting är ju upp- och nedvändt nu för tiden? Är det så med konster och vetenskaper också?

JUANNA. De ha gjort förvånande framsteg. Der borta, i det så kallade Bergstrahlska huset, finns en rakmaskin, som går med ånga, hvilken uppfanns af en qvinna.

O. BAUTASTENIUS. En rakmaskin i Bergstrahlska huset! Den fanns der i min ungdom också, men den uppfanns af kung Farao.

JUANNA. Hvar söndagsmorgon gå alla karlar till Bergstrahlska huset och rakas der, tiotusen på en gång.

O. BAUTASTENIUS. Nå, om håret blir för långt då?

JUANNA (*gestikulerar med högra handen*). Åh, derom dra nog fruntimmerna försorg. Sjelf har jag uppfunnit ett riksparaply, som, när det regnar, spännes upp på Kinnekulle och betäcker hela landet. Några spröten stå i Nordsjön, andra i Östersjön och så vidare.

O. BAUTASTENIUS. Nå, om det blir torka då och missväxt?

JUANNA. Det kan aldrig bli missväxt nu för tiden, ty när man anar missväxt, så får man inte sådan. — (*Tvänne karlar inkomma, bärande en bår, omflätad med girlander, på hvilken en person sitter, klädd i en lysande drägt och rökande en tobakspipa. Bärarne nedsätta båren och bevisa den sittande all uppmärksamhet och artighet.*)

O. BAUTASTENIUS. Hvem är den förnäma herrn som sitter på blomsterhöjden derborta?

JUANNA (*skrattande*). Förnäma herrn! Nu må jag skratta! Det är ju en korrektionist, som är ute för att hemta frisk luft.

O. BAUTASTENIUS. Hvad behagas! Brukar man nu för tiden bära förbrytare på blomsterbårar?

JUANNA. En af mensklighetens skönaste ideer har blifvit realiserad, den nämligen att bereda dessa olyckliga all möjlig trefnad och beqvämlighet. De bebo stora palats, ha hvardera sin lilla nätta våning och ett stort konversationsrum, der de sammanträffa hvar afton, spela fortepiano och dra fingerkrok för att motionera sig. — Hvar morgon dricka de sitt kaffe med saffransbröd, och till middagen ha de fyra rätter, utom deserter och en butelj champagne per man. Aftnarna få de vanligtvis stufvad lake och risgrynsgröt, så mycket de orka.

O. BAUTASTENIUS. Nå, hvad göra de för nytta då?

JUANNA. Man tillåter dem inte göra något, för att de desto fortare måtte komma till eftertanke. De behöfva inte en gång nyttja knif och gaffel, utan man matar dem som små barn. (*Bärarne aflägsna sig med sin börda.*)

O. BAUTASTENIUS. Så bär då filantropien, som blommade på min tid, de skönaste frukter! Nå, finns det många fattiga nu för tiden?

JUANNA. Alldeles inga.

O. BAUTASTENIUS. Och orsaken dertill?

JUANNA. Den enklaste i verlden. — Det finns nämligen inga baracker och nödhjelpskomiteer. (*En mansperson, fan-*

tastiskt och löjligt utstyrd, går på händerna tvärs öfver teatern och försvinner sålunda.)

O. BAUTASTENIUS. Hvad är det der för en passagerare?

JUANNA. Det är ett af dagens lejon, som promenerar såsom den senaste modejournalen föreskrifver, men modet kommer att aflysas, emedan gatorna lida deraf.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Mina sinnen äro så förvirrade af hvad jag sett och hört, att jag glömmer mitt hufvudärende. Jag måste veta, om man i dessa tider ännu minnes mitt namn och om efterverlden ger mig den rättvisa jag förtjenar. (*Högt.*) Vördar man ännu stora förfäders minne? Jag ser Gustaf Vasas staty, och der borta på Riddarholmen Birger Jarls, som påtänktes i min tid. Hvar står ert Nationalmuseum?

JUANNA. Det är en rolig byggnad, ty det står på trissor. Ena dagen ha vi det i Humlegården, den andra på Kastellholmen, den tredje på Helgeandsholmen, den fjerde på Kyrkholmen och så vidare.

O. BAUTASTENIUS. Alldeles som på min tid! God motion i fria luften måtte äfven vara helsosam för våra nationalminnen.

JUANNA. Gamla saker värderas högt, men ingenting likväl högre än den gamla afundsjukan.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Således öfverensstämmer min tid med denna åtminstone i ett hänseende. (*Högt.*) Förhållandet emellan vetenskapernas och konsternas idkare är således —

JUANNA. Det intimaste i verlden — de äta upp hvarandra så fort de hinna, och allmänheten är med på kalaset.

O. BAUTASTENIUS. Men efter döden?

JUANNA. Subskriberar man till deras begrafning och uppreser bilder till deras ära.

O. BAUTASTENIUS. Gud ske lof! Verlden är då inte alldeles så upp- och nedvänd som jag trodde. (*Afsides.*) Jag undrar just hvar min bild är förvarad! (*Högt.*) Tillåt mig en fråga: är namnet — namnet (*för sig*) mitt hjerta slår våldsamt! (*Högt.*) Är namnet Bautastenius bekant?

JUANNA. Bautastenius? Det är det mest bekanta namn här i trakten!

O. BAUTASTENIUS (*häftigt omfamnande Juanna*). Ha! — Jag välsignar dig, efterverld! Bautastenii namn lefver då i dessa tider och skall lefva, afunden till trots. (*En larmtrumma höres utom scenen.*)

Tolfte scenen.

DE FÖRRE. MARTIALA.

MARTIALA (*häftigt inkommande utan trumma*). Till vapen! Genom telegrafen inlöpte nu den underrättelsen, att 500,000 kossacker för fem minuter sedan brutit upp från Don och nu flyga mot våra stränder. De begagna vingar af nyaste uppfinning — och kunna således vara här innan qvällen. Alla qvinnor stå redan under vapen och äfven karlarne skola beväpnas. Madam Joholm, som är kommendant på Vaxholmen, begär förstärkning. (*Blir varse Juanna.*) Juanna! Ni här, i grannskapet af mitt hem!

JUANNA. Med hvad rätt gör ni mig detta spörsmål?

MARTIALA. Ni förföljer min man på alla promenader, på balerna fjeskar ni beständigt omkring honom, ni sjunger serenader utanför hans sängkammarfönster; ni skickade honom häromdagen en silkesnäsduk och ett skålpund sockergryn; ni stör den husliga friden (*drager sabeln*), men mitt svärd skall lära er vörda mannens oskuld och trohet.

JUANNA (*drar sin sabel*). Som ni vill, jag är färdig! Det är jemt den tjugonde duellen jag haft på halsen. (*De fäkta.*)

O. BAUTASTENIUS (*springer emellan och åtskiljer dem*). Mina nådiga damer! Kan det inte gå för sig med naglarna i stället?... Det vore mycket oskyldigare det.

MARTIALA. Det passar inte en karl att blanda sig i våra allvarsamma lekar. (*Till Juanna.*) Vi träffas vid Röda Bodarna.

JUANNA. Jag följer er.

O. BAUTASTENIUS (*söker att qvarhålla Juanna*). Dröj för all del ett ögonblick! Ni sade att Bautastenii namn —

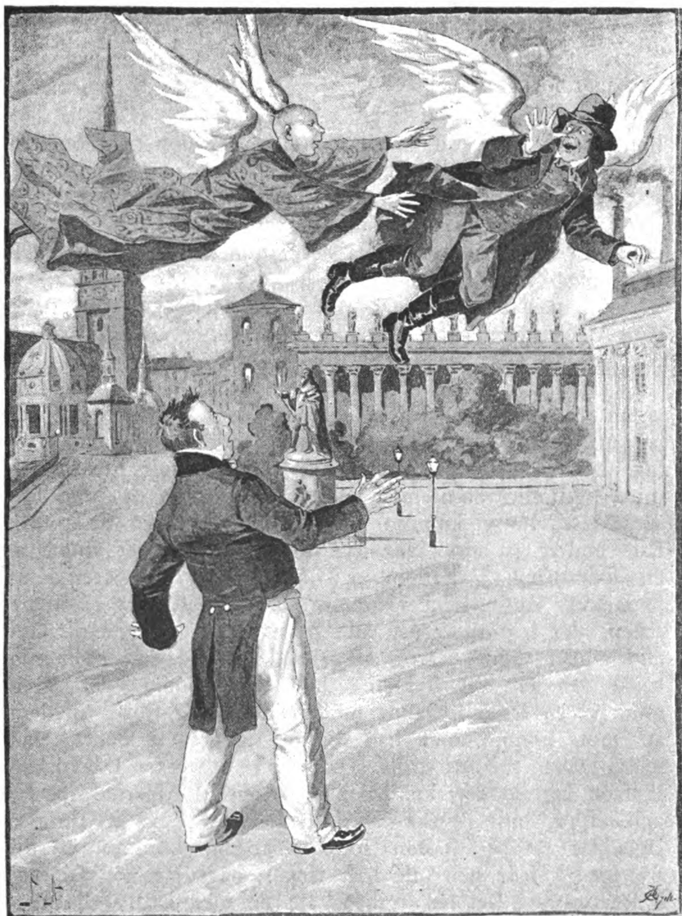
JUANNA. Min klinga törstar efter blod! Fort att tukta denna svartsjuka qvinna, och sedan mot fienden, i spetsen för borgerskapets lätta kavalleri! (*Går.*)

Trettonde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. *Derefter en* KINES *och en* VESTGÖTE.

O. BAUTASTENIUS. Qvinnorna ha blifvit galna, se'n de blefvo karlar. De hafva ärft våra rättigheter, men äfven våra olater, och derpå har menskligheten visst inte vunnit.

— Men hvad betyder allt detta mot den glädje jag känner deröfver, att mitt namn ännu inte är glömdt! Mitt minne, som jag förutspådde, inristadt i odödlighetens tempel! — Mina efterkommande innehafva helt säkert höga äreställen i staten och lefva på bekostnad af mitt ärofulla namn. — (*En vestgöte och en kines flyga tvärs öfver teatern, den senare följande den förre, ropande: »stanna, stanna, ta fast, ta fast!»*)

Hvad är det för slags fåglar! Men som jag nyss hörde, tycks det som äfven vingar vore på modet.

VESTGÖTEN (*med vingar på ryggen, inhoppande*). Hjelp! Hjelp!

KINESEN (*förföljande honom, likaledes med vingar*). Håll fast honom, håll fast honom! (*Fattar tag i vestgöten.*)

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Finns det vestgötar ännu? Det var en seglifvad ras, och med änglavingar på skuldran se n — det trodde jag väl aldrig jag skulle få se.

KINESEN (*hållande tag i vestgöten*). Ge igen pengarna och ta tillbaka varan!

VESTGÖTEN (*stretar emot*). Vauran ä' god, ska ja la säga honom, och för resten, den som inte ser upp med ögonen får se upp med pungen lell.

KINESEN (*till Bautastenius, under det han drar med sig vestgöten*). Du ser mig ut att vara en rättvisans son — döm oss emellan, och hela det himmelska riket skall välsigna dig.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Det är säkert för första gången forntiden sitter till doms öfver efterverlden. (*Högt.*) Nå, hur förhåller det sig?

KINESEN. I dag på morgonen kommer den här vestgöten till Kina fågelvägen. På hötorget i Kanton köper jag af honom en topp socker af Seijbolds raffinerade. — Jag äter genast upp hälften och trakterar min hustru och mina nittionio barn med resten. Men döm om min förskräckelse, när vi kommo underfund med att det var arsenik han pudrat på oss. Jag hyr mig genast ett par vingar af en fodermarsk i Kanton och sätter efter vestgöten i ett flygande. Jag upptäcker honom snart på ett berg i Mindre Asien, der han sitter och äter på en fågel, som han säkert tagit under vägen, i trots af gällande förbud. Han blir mig varse och tar till flykten. Jag följer honom. På vägen möta vi en skara flygande tullbetjenter. Jag ropar till dem att mota honom, men han slingrar sig igenom dem. Han måste vara van att drilla sig igenom tullarna. I brådskan skafver jag sönder knäskålen mot en af Alpernas spetsar och tappar min snusdosa i Medelhafvet. Efter en timmes jägtande, så jag nästan förlorat andan, kommo vi till Sverige. Hade han inte haft vingar, hade jag nog fått tag i honom. — Det är rysligt, att en menniska skall miss-

bruka tidehvarfvets skönaste uppfinning, den ädla fågelfriheten.

O. BAUTASTENIUS (*till vestgöten*). Nå, hvad har du att svara på det?

VESTGÖTEN. Vauran är god, säger jag.

KINESEN. Är hon god?

VESTGÖTEN. Och räcker för hela ens lifstid till. Det går nog i en kines. Släpp mig lös! (*Hoppar och skakar vingarna liksom för att komma upp.*)

O. BAUTASTENIUS (*håller fast vestgöten*). Känner ni till namnet Bautastenius?

KINESEN (*börjar äfven hoppa och skaka vingarna*). Vill du flyga, nog ska jag följa dig alltid, om det också bar till verldens ända!

O. BAUTASTENIUS (*håller fast kinesen med andra armen*). Är namnet Bautastenius bekant? Jag besvär er, mina herrar! Sägen mig! Sägen mig!

KINESEN OCH VESTGÖTEN (*hoppande kring teatern*). Släpp mig! Släpp mig!

O. BAUTASTENIUS (*hoppar med dem och söker hålla dem fast, ropande på samma gång*). Blott ett enda ord, känna ni Bautastenius? (*På detta sätt hoppa de alla tre några hvarf kring teatern, till dess kinesen och vestgöten slita sig lösa från Bautastenius och hasta ut, hvarefter de genast synas flygande öfver scenen bort åt samma håll hvarifrån de kommit.*)

Fjortonde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. BAUTASTENIUS D. Y.

(*Det mörknar småningom under scenen.*)

O. BAUTASTENIUS. Stannen! Stannen! Finns det då ingen som känner Bautastenius?

BAUTASTENIUS D. Y. (*En gubbe med kal hjessa, långt silfverhvitt skägg och nakna armar: illa klädd och med en stor säck på ryggen.*) Hvem ropar mitt namn?

O. BAUTASTENIUS (*studsar*). Hvad! — Heter ni Bautastenius?

BAUTASTENIUS D. Y. Ja, hvad vill ni?

O. BAUTASTENIUS (*afsides*). Skulle den der vara en af mina ättlingar, en Bautastenius den yngre! — Han ser faslig ut! (*Högt.*) Förlåt en långväga främling, men ni heter Bautastenius, och mitt hjerta slår med dubbel styrka dervid. Ni bär ett lysande namn!

BAUTASTENIUS D. Y. Hvad för ett lysande namn?

O. BAUTASTENIUS. Olof Bautastenii namn, som ni väl vet.

BAUTASTENIUS D. Y. Har ni hört talas om Olof Bautastenius?

O. BAUTASTENIUS. Hvem har ej det? Den störste fornforskare och antiqvitetssamlare på sin tid.

BAUTASTENIUS D. Y. (*småleende*). Var han det? Kanske ni menar min farfar?

O. BAUTASTENIUS (*häftigt*). Er farfar... men Olof Bautastenius hade blott en dotter och ingen son.

BAUTASTENIUS D. Y. Han lär ha gift om sig på gamla dar.

O. BAUTASTENIUS (*för sig*). Kommer jag att gifta om mig! — En son! — Herre min Gud! (*Högt.*) Du är då min sonson! (*Omfamnar honom.*) Min sonson! Min lilla stackars gosse! Är det på det sättet efterverlden belönar din farfars förtjenster?

BAUTASTENIUS D. Y. (*gör sig lös ur hans armar*). Är ni galen?

O. BAUTASTENIUS. Jag är din farfar.

BAUTASTENIUS D. Y. Ja, det hindrar inte. Min farfar, Olof Bautastenius, som lär ha lefvat i Stockholm för hundra år sedan, dog på Danviken.

O. BAUTASTENIUS (*studsar*). Himmel!

BAUTASTENIUS D. Y. Han vurmade så länge på antiqviteter, att han slutligen trodde sig sjelf vara en mumie. Efter döden blef han uppstoppad.

O. BAUTASTENIUS (*infallande*). Blef jag uppstoppad?

BAUTASTENIUS D. Y. Och skänktes till Vetenskapsakademien, der han ännu står i det yttre rummet vid sidan af en dromedarie.

O. BAUTASTENIUS (*med förtviflan*). Vid sidan af en dromedarie! — (*Rusar emot Bautastenius d. y. och fattar i honom.*) Olycksaliga ättling! Hvarför irrar du kring dessa trakter? Hvad är din befattning, ditt yrke?

BAUTASTENIUS D. Y. Jag brås något på min farfar, ty jag går omkring och plockar ben, dem jag sedan säljer till bensvärtsfabrikerna i Stockholm. (*Går.*)

O. BAUTASTENIUS (*skrikande, slår sig för pannan*). Ha! Lysande afkomma! (*Trummor, trumpeter och kanonskott höras. Det är alldeles mörkt på scenen, så att skenet från de afbrinnande kanonerna synes.*)

Femtonde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. SANNINGENS GUDINNA (*efter kören*).

O. BAUTASTENIUS (*under ångest*). Beväpnade skaror strömma från alla sidor! — Hvem för mig tillbaka till mina fredliga tider! (*En stridsmarsch med kör utom scenen höres, hvarunder staden småningom upplyses, så att den slutligen blir helt och hållet eklärerad. Bautastenius, som derunder oroligt vankat af och an.*) Det fattas nu bara, att jag kommer midt i bataljen och blir spetsad på någon kosackpik! — Om jag på något naturligt sätt kunde komma ifrån den här fördömda efterverlden!

GUDINNAN (*framträdande*).

Din dröm är slutad, och den syn du haft
En nyttig lärdom för dig sjelf skall blifva.
Hvad i en framtid tima skall vet blott
Den Högste, som dess alla öden ordnar,
Ty för den dödlige, som söker forska
I det tillkommande, allt visar sig
Här upp- och nedvändt, dunkelt och beslöjadt.
Men hur än allt förändras här på jorden,
Blir kärleken för frihet, fosterland
Dock lika hög och stark i norden.

(*Under en vild stridsmusik sjunker Bautastenius ned genom golfvet.*)

Tablå.

Förändring till samma rum som börjar pjesen. Ett öfverklädt bord midt på golfvet.

Sextonde scenen.

ÄNGELVINGE. FRU SNABBELIND.

FRU SNABBELIND (*stående vid fönstret*). Se hur de löpa om hvarandra; dottern springer som hon skulle vara förryckt och doktorn efter henne med eaudecologneflaskan i handen.

ÄNGELVINGE (*sittande vid bordet, med ett pappersark i handen*). Låt dem löpa, min goda fru! Karlen har tagit lifvet af sig, det sade jag i första ögonblicket jag fick höra, att han inte varit hemma på hela dygnet, ty när jag talte vid honom i går, röjde han omisskänneliga spår till vansinne.

FRU SNABBELIND. Ja, det tillstår jag, att hans beteende mot mig äfvenledes i går var för besynnerligt. — I morse hörde jag en hund tjuta, och det betyder, att vi få lik i huset. (*Går och sätter sig vid bordet.*)

ÄNGELVINGE. Man bör anställa undersökningar kring Brunnsvikens stränder. Frid vare emellertid med hans stoft. Lyckligtvis tog han inte testamentet med sig. — Låt oss fortsätta läsningen deraf. (*Läser.*) »Den stora stenbilden i mitt förmak, jemte det öfriga af min betydliga antiqvitetssamling, testamenterar jag till Nationalmuseum, med vilkor, att besagde byggnad uppföres på Blockhusudden, såsom varande den mest öppna och fria plats och synnerligast synlig för alla sjöfarande» — och så vidare, min goda fru Snabbelind. — Det öfriga känna vi. — Sexhundra riksdaler årligen till dottern, trehundra riksdaler årlig lifstidspension till fru Snabbelind, och det öfriga till mig, jemte det hedrande men mödosamma åliggandet att efter godtfinnande använda räntorna till uppmuntran för naturforskare och antiqvitetssamlare . . . ja, ja . . . efter godtfinnande, det förstås, det. — Det är så godt att jag tar det här behörigen be-

vittnade testamentet med mig, och vill jag särskildt visa frun min tacksamhet för det jag kom öfver det, innan slägtingarne fingo nys derom. Samvetsgrant skall jag uppfylla den dödes sista vilja. Måtte han sofva i ro och njuta de saliges arfvedel i ett bättre land.

FRU SNABBELIND (*torkande sina ögon*). Det får han nog, ty han var en god menniska. Herr hofpredikanten håller säkert ett vackert liktal öfver honom.

ÄNGELVINGE. Lita på det, min hederliga fru Snabbelind. — Han förtjente det. Också ska jag göra honom så bra som möjligt. (*Bordet börjar småningom höja sig.*)

FRU SNABBELIND (*skjuter tillbaka sin stol*). Herre min Gud! — Hvad är det?

ÄNGELVINGE (*skjuter äfven tillbaka sin stol*). Det ligger väl ingen under bordet. (*Båda stå upp på hvar sin sida om bordstäcket och titta derunder. Bautastenius, uppkommande genom golfvet under bordet och lyftande upp det på sitt hufvud, sträcker ut sina armar åt ömse sidor och fattlar Ängelvinge och fru Snabbelind i deras näsor. Ängelvinge och fru Snabbelind skrika till, rycka sig tillbaka, taga sig ömmande på sina näsor och springa ut, trängande hvarandra i dörren.*)

Sjuttonde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS. *Sedan* HILDUR *och* ADELMARK.

O. BAUTASTENIUS (*lyfter af sig och sätter ner bordet*). Hvar är jag nu igen? Jag tyckte jag nappade tag i två långa krokar, med hvilkas tillhjelp jag kafvade mig upp. Än ränner jag ner i jorden och än upp igen som en tomtpyse. (*Ser sig omkring.*) Men jag är nu hemma hos mig, Gud vare lof! . . . Hvad är det der? (*Tager papperet, som Ängelvinge tappat och öppnar derpå.*) Mitt testamente! Hvem har knipit fram det! (*Rifver sönder papperet och kastar bitarne på golfvet.*)

HILDUR (*instörtande, kastar sig till sin fars bröst*). Pappa! Min goda, min stackars pappa!

ADELMARK (*följande Hildur, omfamnande Bautastenius*). Hvilken outsäglig lycka!

O. BAUTASTENIUS. Hildur! . . . Mitt barn! Herr doktor!

ADELMARK. Här ha varit rysliga uppträden!

HILDUR. Min goda, min beskedliga pappa, hvar har du varit hela detta långa förfärliga dygn?

O. BAUTASTENIUS. Hvar jag varit? Varit på besök hos efterverlden, men få de mig dit en gång till, så ska de ha fan med sig! Hur är det? Ser jag förändrad ut? Ser jag ut som jag skulle vara hundrafemti år? Hvasa?

HILDUR. Pappa!

ADELMARK. Herr professor!

O. BAUTASTENIUS (*till Adelmark, fattande hans hand*). Ni ska ju vara en skicklig läkare, ni — kan ni kurera — (*lägger hans hand på sitt hufvud*) känner ni några knölar — några underknölar?

ADELMARK. Nej, visst inte.

O. BAUTASTENIUS (*häftigt*). Fixera mig noga — har jag något vridet i mina ögon?

HILDUR. Du förskräcker oss!

O. BAUTASTENIUS (*till Hildur*). Ser jag redan förskräcklig ut! Jo, jo, början är god, märker jag! (*Till Adelmark.*) Svara mig uppriktigt. (*Vänder nacken åt honom.*) Känn noga efter — — har jag anlag för galenskap?

ADELMARK. Nej.

O. BAUTASTENIUS. Men jag får kanske. Herr doktor, ni tycker ju om min dotter?... Tag henne — tag mig med — lägg mig genast under er vård — sätt mig i en snurrstol och låt mig snurra omkring — ge mig dusch på hjernan, så jag kiknar — låt mig medicinera — ta in morgon, middag och qväll — hvar minut en matsked — en kopp, två koppar.

HILDUR (*fattar hans hand*). För himlens skull!

O. BAUTASTENIUS (*till Hildur*). Ja, jag trotsar framtiden, jag ska inte gifta om mig — du ska vaka öfver mig — i huset inga hushållerskor, inga guvernanter, hör du det — och inga pigor heller — kör bort hvarendaste en piga — ty annars svarar jag inte för mig. (*Till Adelmark.*) Herre! — Finns det någon dromedarie på Vetenskapsakademien? Sälj inte dit mig, hör ni det — begraf mig ordentligt! Jag vill inte bli uppstoppad till ett spektakel för efterverlden!

HILDUR. De olyckliga antiqviteterna ha beröfvat honom förståndet.

O. BAUTASTENIUS (*ser sig omkring, hvarefter han fattar Hildurs och Adelmarks händer*). Mina barn! Lemna mig allena! Låt mig sansa mig — allt ska bli godt igen, bara jag väl — — se så — — (*för dem till sidodörren*) gå in nu.

ADELMARK (*till Hildur*). Låt oss gå in, men ge noga akt på honom. (*De gå in i sidorummet. Det mörknar.*)

Adertonde scenen.

OLOF BAUTASTENIUS.

Antiqviteterna! Ja, det är de fördömda antiqviteterna som äro orsaken till allt! Bort med dem! Jag vill aldrig se dem mer! (*Fattar krukan.*)

1.

Jag från mina villor hastar,
Längre jag förryckt ej är.
Jag den gråa forntid kastar
Genast genom fönstret der.
Krukan må ha sina värden;
Dock jag henne sönderslår,
Nog finns krukor qvar i verlden
Vida mer än hundra år!

(*Kastar krukan och andra fornnordiska lemningar ut genom fönstret.*) Nu kommer turen till den grekiska antiken! (*Fattar gipshufvudet.*)

2.

Hvad! Är ej antiken borta!
Samma väg med den det bär,
Näsan är en af de korta,
Men dess längre min dock är.
Menskostolthet nog skall falla;
Mensklig skönhet snart förgår,
Utan näsor ä' vi alla
Säkert inom hundra år!

(*Kastar gipshufvudet och andra saker ut genom samma fönster.*) Ut med alltsammans — jag är utom mig — jag rasar — hvarje stycke jag kastar bort är en sten mindre på mitt bröst!

3.

Evigt blir det sanna värdet,
Fast ej klädt i guld och skir.
Lyckligt för vår dårskap är det,
Att den ej odödlig blir.
Hur vi grubbla, hur vi kifvas,
Ge hvarandra sår på sår,
En gång vi tillsammans trifvas
I vår graf minst hundra år!

Nu återstår bara den der stenbilden bakom förhänget derborta — ut med den också — hädanefter vill jag endast hylla — (*Springer till förhänget, som i detsamma drages åt sidan, och då en rikt upplyst tablå visar sig, hvaruti Sanningens gudinna synes, segrande öfver lögnen och villfarelserna.*) Sanningens gudinna! (*Faller på knä och sträcker sina armar emot tablån. Tablån upplyses ytterligare af en kulört eld, hvarefter och sedan musiken börjat ridån långsamt faller.*)

Teaterpjeser,

lämpliga för sällskapsteatrar, med utsatt antal personer.

(h. = Herrar; d. = Damer.)

N:o		öre.
1.	Magister Bläckstadius (4 h. 7 d.)	50.
3.	En födelsedag på gäldstugan (9 h. 2 d.)	50.
4.	Rika morbror (4 h. 3 d.)	50.
10.	Hittebarnet (5 h. 4 d.)	50.
11.	Positivhataren (6 h. 2 d.)	50.
14.	Det otroliga (3 h. 3 d.)	50.
28.	Ett resande teatersällskap (8 h. 1 d.)	50.
29.	Den politiske kocken (4 h. 8 d.)	50.
30.	Flickorna på Norr (7 h. 5 d.)	50.
34.	Lilla apan (3 h. 2 d.)	25.
37.	Hin ondes gåfva (8 h. 4 d.)	50.
38.	Min vän löjtnanten (4 h. 4 d.)	50.
46.	En midsommarnatt i Dalarne (6 h. 3 d.)	50.
47.	En natt i Falkenberg (2 h.)	50.
48.	En god uppfostran (3 h. 4 d.)	50.
49.	Aprilnarrit (2 h.)	50.
50.	För Sent! (5 h.)	50.
51.	I Bohusländska skärgården (4 h. 3 d.)	50.
52.	Kusinen eller studentäfventyret (8 h. 2 d.)	50.
53.	Blekingsflickan (6 h. 3 d.)	50.
54.	Tiggarflickan (5 h. 5 d.)	50.
55.	Den grå paletån (10 h. 4 d.)	50.
56.	Lefve fåfängan (7 h. 3 d.)	50.
60.	Huru tiden förändrar (5 h. 1 d.)	50.
61.	Mitt andra jag (5 h. 2 d.)	50.
63.	Hyresgäst och Husegare. (4 h. 3 d.)	50.
64.	Min hustru vill så ha det (6 h. 4 d.)	50.
68.	En Bengalisk Tiger (2 h. 2 d.)	50.
69.	Blixt och Dunder (3 h. 2 d.)	50.
70.	Andra tider, andra seder (11 h. 6 d.)	50.
71.	Tre för en (4 h. 3 d.)	50
72.	Bark, Park och Stark (4 h. 3 d.)	50.
73.	Det höga C (4 h. 2 d.)	50.
75.	»På kärlekens vingar» (6 h. 4 d.)	50.
76.	Majorskans krinolin (4 h. 3 d.)	50.
77.	En kopp thé (6 h. 7 d.)	50.
78.	Han reser för att roa sig (13 h. 7 d.)	50.
79.	Den sällsynte ynglingen (2 h. 2 d.)	25.
80.	Allas vår tant (6 h. 6 d.)	50.
82.	Den resande studenten (4 h. 2 d.)	50.
83.	Den tankspridde (1 h.)	25.
84.	Sanningsvännen (1 h.)	25.
85.	Calle Glader (1 h.)	25.
86.	En gammal gosse (7 h. 5 d.)	50.
87.	En svartsjuk tok (3 h. 2 d.)	50.
88.	Ett studentputs (5 h. 3 d.)	25.
89.	Mamsell Garibaldi (3 h. 5 d.)	25.
90.	Den svaga sidan (2 h. 2 d.)	50.
91.	Ett äfventyr i Humlegården (6 h. 3 d.)	50
92.	Bror Jonathan (10 h. 4 d.	50.
93.	Riksdagsmannen (4 h 2 d.)	25.
95.	På Hasselbacken (2 h. 1 d.	25.
96.	Frieri och förställning (4 h. 2 d.)	50.
99.	Herre! var god tag bort er dotter (4 h. 3 d.)	50.
102.	När man inte har möbler (6 h. 2 d.)	50.
106.	Sällhet på flaskor (4 h. 2 d.)	25.
107.	Karl Sabelträff (6 h 1 d.)	25

N:o.		öre.
110.	Malins korgar (1 d.)	25.
112.	Aldrig för sent! (10 h. 6 d.)	75.
113.	Två unga löjtnanter (6 h. 3 d.)	25.
114.	»Han är inte svartsjuk!» (3 h. 1 d.)	25.
115.	Ulla skall på bal (3 h. 1 d.)	25.
118.	Jag ber tusen gånger om förlåtelse (3 h. 3 d.)	50.
119.	Vi äro alla lika (13 h. 7 d.)	50.
120.	En söndag på Amager (9 h. 2. d)	50.
121.	De begge Pomadorna (4 h. 2 d.)	50.
125.	Studenthataren (3 h. 2 d.)	50.
126.	Kärleken på sommarnöje (4 h. 2 d.)	25.
127.	Ett stockholmsgeni (4 h. 2 d.)	50.
128.	Fattig på mynt (7 h. 2 d.)	50.
129.	Ett frieri i Vestergötland (7 h. 6 d.)	50.
130.	Grannarne (1 h. 1 d.)	25.
132.	Den olycklige älskaren (1 h.)	25.
134.	Studentens majnatt (1 h.)	25.
135.	Mammas gosse (1 h.)	25.
136.	En komedi (4 h. 2 d.)	75.
139.	En öfverste i fordna dagar (7 h. 1 d.)	50.
140.	Den gamle skådespelaren (1 h.)	25.
141.	Den gamla aktrisen (1 d.)	25.
142.	Rosa och Rosita (4 h. 3 d.)	50
143.	Min tants planer (1 h. 3 d.)	50.
144.	Min son på Galejan (1 h.)	25.
145.	N:o 7 (6 h. 3 d.)	50.
149.	Friarn kommer (4 h. 2 d.)	50.
150.	Maskeraden i vindskammaren (5 h. 3 d.)	50.
151.	En liten berättelse utan namn (4 h. 2 d.)	50.
153.	En aftonunderhållning (13 h. 5 d.)	25.
154.	Under aftonsången (8 h. 3 d.)	25.
155.	Korp-Kersti (10 h. 4 d.)	50.
159.	Ett äfventyr (6 h. 2 d.)	25.
160.	De nygifta (2 h. 3 d.)	50.
161.	Tillåt min fru (4 h. 3 d.)	50.
162.	På narri (3 h. 2 d.)	50.
163.	En communist (2 h. 1 d.)	25.
164.	Skal och kärna (3 h. 2 d.)	50.
166.	Två lustiga Turar (4 h. 2 d.)	50
171.	En spik i nyckelhålet (2 h. 1 d.)	25.
172.	Ett hem (2 h. 2 d.)	25.
178.	Den hvita halsduken (2 h. 1 d.)	50.
187.	En anonym kyss (3 h. 2 d.)	35.
188.	Lilla sångfogeln (3 h. 1 d.)	25.
190.	Den sjette (3 h. 2 d.)	25.
191.	Familjen Trögelin (6 h. 4 d.)	50.
192.	Svensken i Paris (1 h. 6 d.)	30.
193.	Det skadar inte! (6 h. 4 d.)	50.
195.	Salig Ferdinand (2 h. 3 d.)	35.
196.	Il Bacio (6 h. 3 d.)	35.
197.	Majorens döttrar (7 h. 3 d.)	50.
198.	Revolutionen i Drifbänken (1 h. 8 d.)	50.
199.	Öfverstens måg (5 h. 3 d.)	50.
200.	Sparlakanslexor (5 h. 3 d.)	50.
201.	Min ros i skogen (3 h. 2 d.)	50.
213.	Också en förlofning (4 h. 3 d.)	50.
214.	Gnistan (1 h. 2 d.)	50.
218.	Mellan bjudningarna (2 h. 3 d.)	50.
220.	»Förlåt mig!» (2 h. 1 d.)	60.
221.	Svärfar (5 h. 7 d.)	75.
222.	En tvärvigg (3 h. 2 d.)	50.
226.	Pater-noster (3 h. 3. d.)	50.
228.	Småflickor (2 d.)	50.